

การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

นาย เสน่ห์ นนทะโชติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ภาควิชาการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

008251

116258368

POLITICAL COMMUNICATION AND POLITICAL PARTICIPATION
OF THE THAI PEOPLE IN RURAL COMMUNITY :
A CASE STUDY OF BAN VANG KLA, AMPHOE SOENG SANG, NAKHON RATCHASIMA

Mr.Saneh Nontachoti

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirement
for the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี
บ้านวังคล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

โดย

นายเสน่ห์ นนทะโชติ

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของบริการ ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

สมชาย งามตา.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประทีปฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature].....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์/จรูญ สุภาพ)

[Signature].....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภายะ)

[Signature].....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แฉงน้อย นະมาตร์)

[Signature].....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า
อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อ   นายเสนห์ นนทะโชติ

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ บ่องแก้ว

ภาควิชา   การปกครอง

ปีการศึกษา   2524

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง " การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอเสิงสาง
จังหวัดนครราชสีมา " มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแบบแผนของการสื่อสารทางการเมือง
ในชนบทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบท ตลอดจนศึกษา
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างระดับและลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในชนบทที่ได้รับการถ่ายทอดข่าวสารในระดับและช่องทางที่ต่างกัน

วิธีการวิจัยได้กระทำโดยการสำรวจภาคสนาม โดยศึกษาประชากรในบ้าน
วังคล้า อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 312 คน การเก็บรวบรวม
ข้อมูลกระทำโดยการใช้นักวิจัยออกทำการสัมภาษณ์แบบสอบถามที่สร้างขึ้น วิธีการ
ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยการขยละ
การทดสอบ ไค-สแควร์ และ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เฉพาะส่วน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในชุมชนชนบทโดยเฉลี่ยมีระดับการสื่อสารทางการเมืองและ
ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างต่ำ

2. ประชาชนในชุมชนชนบทที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าประชาชนที่มีระดับการสื่อสารทางการเมืองต่ำกว่า

3. ในด้านการสื่อสารทางการเมือง ประชาชนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับสื่อมวลชนมากกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล

4. ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทาง การเปิดรับสื่อมวลชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทาง การสื่อสารระหว่างบุคคล

5. ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนในชุมชนชนบทเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเองและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่ไม่แน่นอนในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ส่วนผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักจูงระดมพลจากผู้อื่นนั้นมีจำนวนน้อยกว่าสองประเภทแรก

6. ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทาง การเปิดรับสื่อมวลชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเองมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทาง การสื่อสารระหว่างบุคคล และในทางตรงกันข้าม ประชาชนที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทาง การสื่อสารระหว่างบุคคล มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการถูกชักจูงระดมพลมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากการเปิดรับสื่อมวลชน.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Political Communication and Political Participation
of the Thai People in Rural Community : A Case
Study of Ban Vang Kla, Amphoe Soeng Sang,
Nakhon Ratchasima.

Name Mr. Saneh Montachoti

Thesis Adviser Pornsak Phongphaew, Ph.D.

Department Government

Academic Year 1981

ABSTRACT

The purposes of this research are to explore political communication behavior and political participation among Thai people in rural community and to investigate the relationship between the political communication behavior and political participation level focusing on the difference in political participation level among those who obtain political information from different channels and, thereby, possessing different levels of political information.

To collect the data, the sample of 312 of the villagers in Ban Vang Kla were interviewed. Percentage, Chi-Square Test and Partial Correlation Coefficient have been employed in data analysis.

Findings are, to a large extent, logically correlated. The followings are among the existing phenomena extracted and

W. 10 - 21

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความสนใจ เอาใจใส่ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำที่เป็นแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นนิสิตปัจจุบัน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 13 คน ที่สละเวลาให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเต็มที่ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ

อีกบุคคลหนึ่งที่ควรกล่าวถึงมิได้ คือ คุณสายทิพย์ สุคติพันธ์ ซึ่งได้ช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก ทั้งการช่วยเป็นแรงใจ ให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไข รวมถึงลดจนการช่วยติดต่oprะสานงานค่านต่าง ๆ ในระหว่างที่ผู้วิจัยศึกษารายอยู่ต่างจังหวัด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้ เสร็จสมบูรณ์ลงได้ในที่สุด

นอกจากบุคคลที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณต่อทุก ๆ ท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

อนึ่ง คุณความดีใด ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากจะมีอยู่ ผู้วิจัยขอยกให้ กับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัยเป็นสมบัติกิตติคุณไม่อาจประมาณค่าได้.

เสนีย์ นนทะโชติ

27 กันยายน 2524

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สารบัญ

รายการตารางประกอบ

บทที่ 1	บทนำ.....	1
	สภาพปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
	สมมติฐานในการศึกษาวิจัย.....	5
	การดำเนินการวิจัย.....	6
	ประชากรวิจัย.....	6
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	7
	การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	10
	การรวบรวมข้อมูล.....	10
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	11
	การเสนอรายงานการวิจัย.....	13
บทที่ 2	แนวความคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
	การมีส่วนร่วมทางการเมือง : นิยามความหมาย.....	15
	รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	21
	ปัจจัยอันมีผลกระทบบทพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง... ..	29
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความมีเสถียรภาพทางการเมือง.....	39
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความสำนึกของตนเองและ โดยการชักนำของผู้อื่น.....	42
	การสื่อสาร.....	44

	ช่องทางของการสื่อสารทางการเมือง.....	48
	การวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารกับการเมือง.....	58
บทที่ 3	การสื่อสารทางการเมือง.....	63
	วิทยู.....	64
	หนังสือพิมพ์.....	70
	การสื่อสารระหว่างบุคคล.....	75
	สรุป.....	88
บทที่ 4	การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	89
	การเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม.....	90
	การติดต่อเฉพาะ.....	93
	กิจกรรมอื่นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง.....	95
	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	98
	ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	100
	สรุป.....	103
บทที่ 5	การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	104
	ระดับการสื่อสารทางการเมืองกับระดับการมีส่วนร่วม	
	ทางการเมือง.....	105
	ช่องทางของการสื่อสารทางการเมืองกับระดับการมีส่วนร่วม	
	ทางการเมือง.....	110
	ระดับการสื่อสารทางการเมืองกับลักษณะของการเข้ามามี	
	ส่วนร่วมทางการเมือง.....	120
	ช่องทางของการสื่อสารทางการเมืองกับลักษณะของการ	
	มีส่วนร่วมทางการเมือง.....	123

บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	134
	อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	136
	บรรณานุกรม.....	145
	ภาคผนวก	
	แบบสอบถาม.....	152
	ประวัติผู้เขียน.....	163

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะของกลุ่มประชากรวิจัย.....	8
2	ความดีในการรับฟังรายการวิทยุ.....	66
3	ประเภทรายการวิทยุที่สนใจรับฟัง.....	68
4	ความดีในการอ่านหนังสือพิมพ์.....	72
5	คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่สนใจมากที่สุด.....	73
6	ความดีในการใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลต่าง ๆ	77
7	เนื้อหาของการใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลชนิดต่าง ๆ.....	79
8	ความเชื่อถือต่อแหล่งข่าวสารในหมู่บ้าน.....	81
9	ระดับของการสื่อสารทางการ เมือง.....	83
10	บทบาทของสื่อช่องทางต่าง ๆ ในการสื่อสารทางการ เมือง.....	84
11	ช่องทางของการสื่อสารทางการ เมือง.....	87
12	การเข้ามีส่วนร่วมทางการ เมืองในรูปแบบต่าง ๆ.....	91
13	การมีส่วนร่วมทางการ เมืองในรูปแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การเลือกตั้งใน 7 ประเทศ.....	96
14	ระดับของการมีส่วนร่วมทางการ เมือง.....	99
15	การเข้ามีส่วนร่วมทางการ เมืองในรูปแบบต่าง ๆ จำแนกตาม ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วม.....	101
16	ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการ เมือง.....	102
17	ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารทางการ เมืองกับการมีส่วนร่วม ร่วมทางการ เมือง.....	106
18	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ กับระดับการมีส่วนร่วม ทางการ เมือง.....	107
19	สหสัมพันธ์ของระดับการสื่อสารทางการ เมืองกับการมีส่วนร่วม ทางการ เมือง เมื่อควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	109

20	ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางสื่อสารทางการเมือง กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	111
21	สหสัมพันธ์ของช่องทางสื่อสารทางการเมืองกับระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	112
22	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารทางการเมืองกับ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	119
23	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ กับลักษณะการมี ส่วนร่วมทางการเมือง.....	121
24	สหสัมพันธ์ของระดับการสื่อสารทางการเมืองกับลักษณะ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	122
25	ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางของการสื่อสารทางการเมือง กับลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	124
26	สหสัมพันธ์ของช่องทางของการสื่อสารทางการเมืองกับ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อควบคุมตัวแปร อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	125